

79) Voor hen, die de gelegenheid misten zich op het gebied der Kunstphilosophie eenigzins te orienteeren, vereischen deze woorden eenige toelichting. Een algemeen ingang vindende aesthetiek bestaat er niet. Eer integendeel heeft elke philosophische school, en elke schakeering in zulk een school, ook op aesthetisch gebied een eigen pad gekozen; terwijl als niet-philosophen, de beoefenaars der schoone kunsten, zich op hun wijze in het kapittel mengen; en de empiristische physiologen zich weer een andere voorstelling vormen van de taak der aesthetiek. Dit leidt tot een eindeloze dooreenmengeling van systemen, die dan ook door de aesthetici openlijk erkend wordt, ook al spreken ze de hoop uit, dat allengs uit dit morgenrood de zon in haar vollen glans moge opgaan. LEMCKE zegt er van: „So sehen wir auch auf diesem Gebiete, wie auf allen, ein Auf und Ab, Herrschaft und Angriff und Umsturz und Neugestaltung, bald dieser, dann anderer, oft entgegengesetzter Ideen, die hier mit Freude da mit Widerspruch oder mit Abscheu aufgenommen werden. Wer das Ganze übersieht, der weiss, dass Nutzen und Schaden ineinander wachsen, wie das Schlangenpaar in Dante's Hölle. Wie der Pendel so weit zur Linken wie zur Rechten über die Senkrechte hinaus schwankt, dadurch aber gerade die Bewegung der Uhr erhält und den Fortgang der Zeit verkundet, so weisen auch jene Geistesbewegungen, ob sie von Extrem zu Extrem gehen, außer freudlichen Fortschritt, so lange das Streben nach der Wahrheit die Triebkraft des Ganzen ausmacht." LEMCKE, Pop. Aesthetik. 5e Aufl. Lpz. 1879. p. 37. Dit is oprechter gesproken dan wat HARTMANN zegt: „Ueberschaute man die Aesthetik der letzten hundert Jahre unter diesen Gesichtspunkten, so kommt nicht nur Ordnung und Uebersichtlichkeit in den scheinbaren Chaos, sondern man gewinnt auch einen principiellen Standpunkt, von dem aus man mit neuen Muthe an die Lösung der noch ungelösten aesthetischen Aufgaben herantreten darf." Zie zijn Aesthetik. Leipz., 1888. Bd. I, p. 362.

De drie groote groepen, waarin deze Aesthetici uiteengaan zijn de Sensualistische, de Idealistische en de Empirische scholen. Vóór Kant bloeide de Sensualistische school, die het schoon zocht in „wat aangenaam voor de zinnen is," en haar pleitbezorgers vooral in Engeland gevonden had, waar Henry Home, Hogarth en Edmund Burke haar denkbeelden aanprezen. De empirische school dagteekent in haar scherper trekken eerst uit den jongsten tijd en dankt haar opkomen vooral aan Helmholtz's en Sempers studiën, die, met terzijdezetting van alle speculatie, erop uitgaan, om de wetten op te sporen, waaraan het schoon in lijn en toon en tint behoorzaamt. En tusschen deze beide in staat de machtige Idealistische school in al haar schakeeringen, die haar ontstaan dankt aan Kant. Wel is in Gustaf Theodor Fechner een eclecticus opgestaan, die een ruiker saämlas uit de vele bloembedden, waartusschen hij doorwandelde (zie FECHNER Vorschule der Aesthetik. Leipz. 1876 en Tagesansicht gegenüber der Nachtansicht Leipz. 1879); maar dit standpunt vormt natuurlijk slechts een overgang, waarbij niemand zich ophoudt. Toch is de strijd met de Sensualisten, ook in weerwil van Kirchmann's poging allengs uitgestreden (Aesthetik auf realistischer Grundlage, 1868); zijn Idealisten en Empiristen nog nauwelijks handgemeen; en grijpt de eigenlijke aesthetische worsteling nog steeds onder de Idealisten onderling plaats, die, hoewel één in het subjectieve uitgangspunt, toch in hun conclusiën geheel uiteenloopen. Fichte, voor wie naar Schillers' zinrijk zeggen, heel de Kosmos „een bal was, die hij met de ééne hand opwierp en met de andere hand weer opving," kon natuurlijk geen aesthetiek in eigenlijken zin leveren. Voor hem bestond niets dan zelfreflectie, en Schlegel tooverde daaruit de Caricaturen der „Romantische Ironie". Een opzettelijk geschrift over aesthetiek bestaat van Fichte's hand niet, en slechts in